

Л.І. Юрченко, д-р філос. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
О.М. Варипасв, канд. філос. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
Т.А. Стуконоженко, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА В АСПЕКТІ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ ХАРЧОВОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У ході проведення антитерористичної операції на сході України викрилось чимало проблем, які роками накопичувалися в наших Збройних Силах. З'ясувалося, що українське військо потребує змін у тиловому забезпеченні, зокрема продовольчому, особливо щодо покращення сухих пайків, розширення їхнього проднабору, підвищення якості продуктів та осучаснення пакування.

Слід зазначити, що в перші місяці бойових дій на сході України йшлося навіть не про якість та складову армійських сухих пайків вітчизняного виробництва, а про їхню кількість. У підрозділах, залучених до ведення бойових операцій, сухого харчування критично не вистачало. Нашим українським військовим надали гуманітарну допомогу у вигляді комплектів сухих пайків (СП) США; ще значну кількість добових наборів СП для бійців української армії надіслала Норвегія. Це дозволило на деякий час зменшити гостроту проблеми, й тиліві служби Збройних Сил отримали час на організацію постачання до війська необхідної кількості цих наборів вітчизняного виробництва.

Сухий пайок має відповідати таким вимогам: можливості тривалого зберігання (тобто жодних продуктів, які швидко псуються); продукти із сухого пайка повинні бути готовими до вживання, або простими в приготуванні, а також легкозасвоюваними і мати достатню харчову і енергетичну цінність; упаковка СП повинна захищати його від води і забруднень.

Уже в липні 2015 року в Центральному управлінні продовольчого забезпечення Збройних Сил України відзвітували про надходження в підрозділи 130 тисяч повсякденних наборів і 1300 групових наборів сухих продуктів, кожен з яких розрахований на 10 осіб. І це вже були сухі пайки нового зразка. У них збільшено термін придатності – з дев'яти місяців до двох років. Нові пайки малогабаритні, упаковані в полімерні рукави для харчових продуктів. Цей матеріал, до речі, вдвічі дешевший за пакувальні матеріали попередніх пайків, дозволяє захищати продукти харчування від потрапляння вологи ззовні та й краще зберігає поживні й смакові властивості продуктів зсередини. У пайку є сніданок, обід та вечеря,

що дозволяє військовослужбовцю правильно розподілити продукти на добу.

Здавалося б, проблему вирішено: станом на середину грудня 2015 року війська щодобово отримують 2,5 тисячі індивідуальних та більше ста групових наборів сухих продуктів, що повністю задовольняє потреби в обсягах постачання.

Однак останнім часом бійці на передовій дедалі частіше почали скаржитися на одноманітність раціону сухих пайків вітчизняного виробництва. Першими до військовиків дослухалися волонтери. Зокрема, члени Ради волонтерів при Міністерстві оборони України підготували кілька проектів майбутнього СП.

Відгукнулися на проблему й вітчизняні підприємці, запропонувавши власні варіанти вдосконалених комплектів сухого харчування. Один із них розробили фахівці ТОВ «Візит» – підприємства, що має давню, майже двадцятирічну, історію співпраці з українським військовим відомством і нині продовжує постачати війську продовольство. Нещодавно свої новинки підприємство представляло в Міноборони на виставці спорядження, амуніції та сухих пайків.

Цікавою новинкою, яку пропонують на підприємстві, є й те, що фасувати консерви тут пропонують в ємності з ламінеру – алюмінієвої фольги, ламінованої поліпропіленом. Насамперед у ній краще зберігаються смакові якості продуктів, зменшується загроза харчових отруєнь, адже продукти не контактують з металом, збільшується термін придатності до вживання розпечатаної упаковки.

При цьому для відкриття консерви відпадає необхідність використовувати ніж, та й вага алюмінієвої фольги порівняно з жерстяною упаковкою значно менша, а це особливо важливо при виконанні бойових завдань розвідувальними та іншими мобільними підрозділами, коли враховується кожен грам поклажі.

Але українські сухі пайки все ж мають важливу ваду, порівняно з американськими, російськими, а саме їжу із них неможливо підігріти без використання вогню, а він демаскує війська у темряві. Набори із США натомість обов'язково доповнені спеціальними пакетами із хімічною речовиною, яка при контакті з водою виділяє тепло, без запалювання вогню нагріваючи потрібні продукти.

Таким чином, в роботі розглянуто фрагменти технологічної культури виготовлення та зберігання сухого пайка для потреб Збройних сил за умов нестабільної соціально-політичної обстановки на сході України.